

Resul

Kimdir/Nedir?

“Edebiyat başı başına ilişkilerle, danslarla, kır gezileriyle ve kazalarla ilgilenmek yerine manevi durumlarla daha fazla ilgilenmeye başlasa ne olurdu?.. Zihnin uzak köşelerinde farkında olmadan gerçekleşen gizli kıpırdanışlar, izlenimlerin hesaplanamaz karmaşası, hayal gücünün merceğ altında görülen nefis yaşantısı, duygu ve düşüncelerin rasgele hareketi, kalbin ve beynin gidilmemiş yollarda yol bilmez iz bilmez seyahatleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olmamız gerekiyor...”

Knut Hamsun

Edebiyatın zihnin işleyişi hatta zihnin işleyişine direnen bir bedende yeniden var olup kendine oradan bir bakış atma ihtimali sunma meselesi Hüseyin Kıran'ın “Resul” romanında kitabın baştan sona tüm meselesini oluşturuyor. Tabii mesele bu olunca Resul'ün kendini nasıl anlattığı, anlatmaya çalıştığı kimi zaman da susması ancak o sustuğu zamanlarda bile konuşmak, haykırmak için bir yol bulmaya çabalaması Kıran'ın metnini bir anlatma/anlatamama eksenine dönüştürüyor.

Resul, Resul olan ben, Hafize Kadın, Hafize annenin kocası, Mahir, Işıl... Hiçbiri roman boyunca tam olarak betimlenip okurun gözleri önüne getirilmiyor. Her şey, tek bir şey dışında her şey muğlak: İşkence...

Resul yaşamaktan, yaşıyor olmaktan, bedenyle zihni arasına konulan engellerden, köpekleşmekten, insanlaşmaktan, iç organlarına dokunup onu ele geçirmeye çalışan kimi zaman kendi kimi zaman başkası görüntüsündeki eziyetten hiçbir zaman ari kalmıyor.

Kendi bedenini bir ev/hapishaneyeye çeviren dışarı ve kendi içi onu sürekli oyup bir başka şeye dönüştürüyor: Önce bir köpek sonra ise tamamen kendinden kendini icat ettiği bir heykel ve sonrasında nesnelere sıçrayıp onlara dönüşebilen bir madde... Kendisinden akışkan bir madde gibi bahsediyor sürekli. Bu yüzden bilinç ile beden arasında durmadan sınırlar çiziyor. Romanın sonunda kendisinden bir heykel ve sonra akışkan bir nesne yaratabilmesi belki de sonunda sırf bilinç olmayı başarabilmesi... Nitekim beden ve bilinç arasındaki bu ayrımın yaşamda bir sorun yarattığı da gerçek ve romanın daha başlangıcında bu ikisinin savaşı karşımıza çıkıyor: “Hiç tartışmadan bilmeden ölçmeden yaşamalı. Bir beden olarak. O zaman acı da olmayacak.

Sadece yaşamak olacak. Acıyı işe karıştırmamalı, ya da eğer bilinci susturamıyorsak gövdenin yaşaması bastırılmalı; salt bilinç olarak kalmalı. Bilinç bedenden, beden bilinçten haberi olduğu sürece, birbirleri hakkında bildikleri düşündükleri eleştirebildikleri doğru buldukları yanlış buldukları değişmek ve değiştirmek istedikleri dışladıkları ve benimsedikleri olduğu sürece yaşamak zor.” (15)

Yaşamının zorluğu romandaki anlatıcı karakterin anlatımını da zorlayan bir durum. “Resul”ün anlatısındaki muğlaklığın kendini en çok hissettirdiği yerler bilincin silindiği veya anlatıcının zihninin karıştığı yerler. Anlatıcının zihninin karıştığı yerlerde sık sık anlatı birinci şahıs ve üçüncü şahıs arasında gidip geliyor. Burada genellikle önce 3. şahıs anlatıyla dışarıdan kendine bakıyor, sonra oradan kendine atlayarak içe, 1. şahsa geçiyor:

“Kadının yüzü katlaşıyordu Resul’ü süzdükçe. Düşmanca, kindar bir ifadeye büründü yemeninin çevrelediği yüz. Bir daha hiç unutamayacağı bir an yaşıyormuş gibi dikkatliydi. Buruşuyordu gitgide. Gitgide hırçınlaşıyordu hali tavrı, hemen bir şey yapılmazsa iğrenç bir noktaya dönüşecek, kılı bir et parçasından ibaret kalacaktı. İçeri çekilip hızla çarptı kapıyı.

Peki, şimdi ne yapmalı? Yatağa dönüşecek... tatlı tatlı... ılık yumuşak saracak... hayır! Yok uyukum ki! Acıkımsı karnı. Ona yiyecek verecek. Yiyecek. Ekmek. Ben emeği ne zaman gördüm en son? Akşam, Şimdi?” (19)

Yukarıdaki alıntıda ve bir önceki alıntıda görüleceği üzere anlatıcının zihni karıştığında noktalamaya işaretleri bir anlam taşımamakta, sözcükler ardi ardına dizilmekte. İkinci alıntıda ise ikinci paragrafta kendisi, olanlar üzerine düşünmeye başladığında bulanıklaşan zihnin aksinde ilk paragraftaki anlatıcının keskin görüşlülüğü ve netliği, betimleyici tavrı öne çıkıyor. Nitekim romanın sonunda akışkan bir maddeye dönüşebilen anlatıcı karakter, romanda sürekli olarak sevimsiz bir şekilde anlatılan Mahir'in bedenine girdiğinde sadece bir et yığınından bahseder. Bilinç bile bu bedeni harekete geçirmeye yetmez. Burada Mahir, aynı zamanda anlatımın üçüncü şahsa geçtiğinde dışarıdan gören, betimleyen, otoriter bakış açısının içeriye girdiğindeki pislik ve kofluktan ibaret bir et yığını olmasıyla yukarıdaki alıntıda ilk paragraftaki anlatıcının tutumuna da bir gönder-

me yapar. Roman boyunca anlatımın sık sık yer değiştirmesi, bir gören ve bir duyan şeklinde nitelendirebileceğimiz iki anlatıcı arasında gidip gelmesi de romanın bu dönüşümün ilerleyen bir zincirdeki halkalar gibi yavaş yavaş gerçekleşmesiyle ilerleyen bir yapıya, aslında Resul'ün sonrasında dönüştüğü kendine dışarıdan bakarken içeriye girip kendi yaptığı katı bir heykel olmasıyla da paralellik gösterir.

Kendine bir ev, barınak, koza yapmak isteyen Resul'ün benliği, anne karnındaki bebeğin aldığı şeklindeki pozisyonuyla bir yeniden doğuş gerçekleştirme çabasının kendisini de bertaraf eder. Çünkü kabuk bağlayarak korunmaya çalışmasına rağmen bilinç ve beden uyumsuzluğu bu yeniden doğuşu sekteye uğratmakta, ancak dönüşümü, bir başka varlığa, unsura transfer olmayı mümkün kılabilmektedir. Köpek olarak yaşadıkları, hissettikleri ve duydukları bir yeniden doğuştan çok zorunlu/gönüllü dönüşümün bedende yarattıklarını gözler önüne serer. Anlatıcı bize her şeyi bir köpek bilincinden anlatmaya başlar; köpeğin bedenindeki izlerine, bilincin izlenimlerinden daha sonra ulaşırsınız. Bu şekilde, anlatı bir sonraki aşamaya hep, birden geçiriliyor gibi gösterilmesine rağmen bir yavaşlık hatta zaman zaman duraksamalar da edinilir. Bu duraksamalar zihnin iyice bulanıklaşmasıyla yavaşlıktan hızlılığa doğru terfi edecektir: “Önce bir cam duvara kadar yüzüyor sonra küçük kanat hareketleriyle dönüyor diğer duvara ulaşıyor sonra küçük kanat hareketleriyle dönüyor diğer duvara ulaşıyor sonra küçük kanat hareketleriyle dönüyor diğer duvara ulaşıyor sonra küçük kanat hareketleriyle dönüyor hep aynı şeyleri yapmanın sonsuz boşunalarının eriten rahatlatıcılığı; hep aynı yemi yemenin hep aynı saatte verilmiş ki – aç kalmak yoksa hiç, nasıl doyulur?- sonra hep aynı boyalı kayanın delikli girintilerini.” (31)

Kendinin bedenden koparmak, bu koparmayı sağlamak için yaşamda soluk almaksızın debelenmek ve sonunda Daire'nin ya da “dairenin” içinde hapsolmek, oradan kurtulmaya çalışmak, bir ben olmak, ağacın toprağında kendine bir yer bulmaya çalışmak... Bunların hem tek tek hepsi hem de bir arada hepsi Resul... Dişlemek, yutmak, soğurmak, sindirmek, kanamak, yemek... Bu eylemlerin aynı zamanda edilgen tüm halleri... isteği ve kaçma, uzaklaşma durumları. Bu yazı, “Resul” için sadece bir başlangıç... Hüseyin Kıran, “Resul” ile Türkçe edebiyatın ender kitaplarından birine imza atmış. Okurunun çok düşündürecek bir roman “Resul”... *

SEVAL ŞAHİN
sevals@gmail.com

Resul yaşamaktan, yaşıyor olmaktan, bedenyle zihni arasına konulan engellerden, köpekleşmekten, insanlaşmaktan, iç organlarına dokunup onu ele geçirmeye çalışan kimi zaman kendi kimi zaman başkası görüntüsündeki eziyetten hiçbir zaman ari kalmıyor.